

Službeno stajalište o korištenju vode u nabavi sirovina

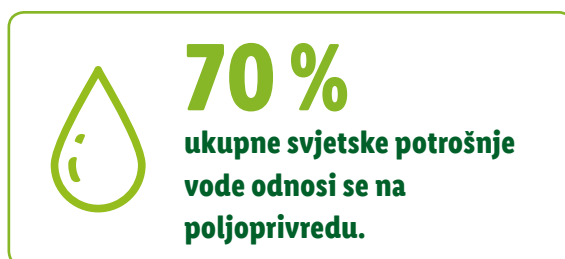

Sadržaj

1. Izazovi	3
2. Naša odgovornost	4
3. Pristup za održivo korištenje vode	5
3.1 Analiza žarišta: Područje djelovanja - slatka voda.....	5
4. Naše mjere	6
4.1 Mjere u lancu opskrbe	7
4.1.1 Voće i povrće	7
4.1.2 Cvijeće i bilje.....	8
4.1.3 Tekstilni proizvodi	8
4.1.4 Sirovine.....	9
4.1.5 Proizvodi za čišćenje i kozmetika (Near-food)	10
4.2 Mjere u našim trgovinama	10
4.3 Nacionalne mjere	10
4.4 Komunikacija	11
5. Izvori	12

1. Izazovi

Voda je dobro neophodno za preživljavanje – koliko za ljude, toliko za prirodu. Za očuvanje bioraznolikosti našeg planeta, voda je elementarna kao stanište i temelj. Više od dvije trećine Zemljine površine prekriveno je vodom - većinu, međutim, čini slana voda iz svjetskih mora. Nju ne mogu koristiti ljudi niti većina životinja i biljaka, već im je nužna slatka voda.

Ujedinjeni narodi su 2010. godine definirali pristup čistoj vodi kao jedno od ljudskih prava. Međutim, upotrebljiva pitka voda čini samo 0.01 posto ukupne količine vode na Zemlji. Uz to, svjetski resursi pitke vode neravnomjerno su raspodijeljeni. Zbog toga nedostatak vode neke regije pogađa mnogo jače nego druge. Osim toga, tu je i sezonsko variranje: zbog dugotrajnih ljetnih suša čak i u područjima bogatim vodom pada razina podzemnih voda i rijeka. Nasuprot tome, prekomjerne padaline mogu uzrokovati poplave.

I dok se svjetsko stanovništvo u posljednjem stoljeću učetverostručilo, njegova potrošnja vode povećala se dvostruko brže. Povećana proizvodnja hrane, tekstila i druge robe široke potrošnje, zbog potrošnje vode i njezina zagađenja, naročito može dovesti do nestašice i neravnomjerne raspoloživosti resursa. Klimatske promjene također povećavaju pritisak na regije s ograničenim vodnim resursima. Zbog toga će sve veći dio stanovništva biti pogođen nestašicom pitke vode, što stvara sve veće rizike, odnosno situacije u kojima su moguće štete povezane s vodom.

S prosječnom potrošnjom od 47 litara po euru prometa, u trgovini mješovitim robom troši se značajno više vode nego u drugim sektorima¹. Zato su ovdje vodni rizici mnogo važniji: nedostupnost vode naročito utječe na lanac opskrbe u prethodnoj fazi procesa, što se prije svega odnosi na primarnu poljoprivrednu proizvodnju, koja je odgovorna za 70% svjetske potrošnje vode. Poljoprivreda također koristi pesticide i gnojiva, što negativno utječe na kvalitetu vode.

U tom kontekstu, trgovina mješovitim robom - naročito u nabavi proizvoda - snosi odgovornost za pažljivo postupanje s vodom kao resursom, pri čemu veliku ulogu imaju potrošnja i moguće zagađenje. Zbog toga je odgovorna upotreba slatke vode u središtu Lidlove strategije održive nabave.

U ovom službenom stajalištu definiramo postupanje sa slatkom vodom u proizvodnji i preradi svih naših grupa proizvoda: prehrambenih proizvoda, voća i povrća, cvijeća i bilja, proizvoda za kućanstvo i osobnu njegu te neprehrambenih proizvoda.

2. Naša odgovornost

Održivo korištenje vode za Lidl ne predstavlja zadatak za budućnost, već ključnu temu sadašnjosti. Različitim mjerama doprinosimo zaštiti resursa slatke vode duž cijelog vrijednosnog lanca te smanjenju potrošnje i zagađenja vode u našim lancima opskrbe.

Osobitu pažnju poklanjamo zaštiti i očuvanju prirodnih izvora vode diljem svijeta. Pomoću našeg upravljanja vodom radimo na odgovornom načinu korištenja slatke vode. Naš asortiman uključuje brojne proizvode iz zemalja s brojnim vodnim rizicima. Oni se tiču količine vode potrošene u proizvodnji, njezine dostupnosti u pojedinim regijama te kvalitete vode koja je možda narušena zagađenjem. Uglavnom je riječ o poljoprivrednim proizvodima, ali i prerađevinama te neprehrambenim proizvodima.

Kako bismo ispunili svoju odgovornost, razvijamo strategiju korištenja voda s ciljem učinkovitog smanjenja vodnih rizika u našim lancima opskrbe. Pritom usko surađujemo s dionicima u zemljama podrijetla, tj. vodnog rizika. Osim naših dobavljača, uključeni su stručnjaci i nevladine udruge poput Alliance for Water Stewardship (Savez za upravljanje vodama)². Podržavamo naše partnere u ovom procesu održavanjem radionica na kojima sudjeluju i naši zaposlenici. Osim toga, kontinuirano proširujemo postojeća partnerstva i inicijative te razvijamo nove suradnje.

3. Pristup za održivo korištenje vode

Politikom poduzetničke dužnosti brige o poštivanju ljudskih prava i zaštiti okoliša³ u Lidlu su definirane jasne smjernice za sustavno implementiranje strategije održivosti u kompaniji te je zajamčeno njihovo dosljedno provođenje. Za to koristimo kružni pristup, na kojem se bazira naš pristup održivom korištenju vode. Analizom žarišta prvo utvrđujemo rizike i mogućnosti. Na temelju dobivenih informacija, razvijamo ciljeve i mjere kako bismo potencijalne vodne rizike sveli na minimum. U fazi provedbe, kontinuirano procjenjujemo učinkovitost mjera te ih po potrebi poboljšavamo. O svojim uspjesima i eventualnim neuspjesima transparentno izvještavamo.

Pojedinačni koraci u procesu pobliže su objašnjeni u sljedećim poglavljima.

3.1 Analiza žarišta: Područje djelovanja - slatka voda

Kako bismo otkrili rizična područja u našem lancu opskrbe poljoprivrednim proizvodima, 2019. godine smo proveli detaljnu analizu koja nam je omogućila identificiranje grupa proizvoda s najvećim (negativnim) utjecajem na okoliš. Budući da se rizici vezani uz vodu u lancu opskrbe mogu kretati od zagađenja nastalog tijekom procesa uzgoja (upotreba pesticida i gnojiva) do količine vode potrošene pri uzgoju proizvoda (tzv. vodeni otisak), naš smo asortiman ispitali na temelju dva čimbenika: potrošnje i zagađenja vode*.

* Podgrupe proizvoda odabrane su u skladu s Lidlovom internom kategorizacijom.

U području slatkih voda, rezultati analize pokazuju da neprerađeno voće i povrće te visokoprerađena hrana predstavljaju podgrupe s najvećim vodnim rizicima. Žarišta su najizraženija u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji zbog navodnjavanja u područjima uzgoja s nedostatnim izvorima vode te zbog primjene gnojiva i pesticida.

Osim vodnih rizika u našem lancu opskrbe, kontinuirano mjerimo i potrošnju vode u našim trgovinama. Međutim, u usporedbi s potrošnjom u lancu opskrbe, ove su količine zanemarive. Zato se u ovom službenom stajalištu koncentriramo na naš lanac opskrbe.

Rezultati ove analize polazna su točka s koje ćemo detaljnije razmotriti žarišta u našem asortimanu i na temelju toga razviti ciljeve i mjere, koje predstavljamo u nastavku.

4. Naše mjere

U nabavi Lidl ima mogućnost aktivno poticati promjene i tako doprinijeti zaštiti voda. To možemo, primjerice, proširenjem ponude certificiranih proizvoda. Na taj način podržavamo priznate inicijative za označavanje proizvoda i istodobno osiguravamo minimalne standarde za održivu proizvodnju.

Suradnja s certificiranim dobavljačima i proširenje asortimana certificiranim proizvodima stoga su središnji koraci prema većoj održivosti. U dogovoru s vanjskim istraživačkim institutima, odredili smo koje su oznake i certifikati dobavljača najučinkovitije u zaštiti voda. U obzir smo uzeli koja oznaka ima najveći utjecaj u području slatkih voda. Dio našeg asortimana nosi oznaku Bio i Rainforest Alliance. Tako stvaramo ponudu održivih proizvoda koji također pokazuju kako tretiramo vodne rizike. Oznaka Rainforest Alliance, primjerice, znači da su tijekom proizvodnje poštivane stroge smjernice za štedljivo korištenje vodnih resursa. Certifikat Bio, pak, jamči da proizvod sadrži najmanje 95% prirodnih sastojaka uzgojenih bez upotrebe pesticida i umjetnih gnojiva.

Za odgovornije korištenje voda u lancu opskrbe:

Članstvo u Alliance for Water Stewardship (Savez za upravljanje vodama)

Lidl je 2018. godine pristupio međunarodnoj partnerskoj platformi Alliance for Water Stewardship (AWS). Kao prvi međunarodni standard, Međunarodni standard upravljanja vodom (International Water Stewardship Standard), kojeg dodjeljuje AWS, mjeri potrošnju vode na lokaciji temeljem društvenih, ekoloških i ekonomskih kriterija. AWS je usmjeren na razinu kompanije te vrijedi jednako za industriju i poljoprivredu. Standard kompanijama pruža okvir za razumijevanje, planiranje, provedbu, vrednovanje i komuniciranje o mjerama upravljanja vodom na njihovim lokacijama. Pristupanjem Savezu korak smo bliže našem cilju - održivijem korištenju voda.

4.1 Mjere u lancima opskrbe

4.1.1 Voće i povrće

Poboljšanje korištenja vode

Obveznim sudjelovanjem u standardu GlobalG.A.P. svi Lidlovi poljoprivredni partneri dokazuju svoju kompetenciju u pogledu dobre poljoprivredne prakse. Pritom se u obzir uzimaju i načini korištenja vode⁴. U suradnji s uzgajivačima, provjeravamo i GlobalG.A.P. Sustainable Program for Irrigation and Groundwater Use (SPRING) - Modul⁵ (Održivi program za navodnjavanje i upotrebu podzemnih voda), koji se prije svega bavi svim vodnim aspektima, s naglaskom na primjenjivost.

Smanjenje zagađenja voda

Zajedno s uzgajivačima voća i povrća, Lidl je 2006. dogovorio cilj: održivo smanjenje upotrebe sredstava za zaštitu bilja. Dogovorili smo referentnu granicu za ostatke aktivnih sastojaka u iznosu od trećine zakonskog maksimuma. Kako bismo ostvarili zajednički cilj, pokrenuli smo Lidlov program redukcije pesticida. Kao dio ovog programa, u dogovoru sa stručnjacima, razvili smo i objavili Popis strateških aktivnih sastojaka za svježe voće i povrće⁶. Popis sadržava sastojke koje smatramo dobrim kandidatima za zamjenu na temelju različitih parametara rizika. S našim uzgajivačima voća i povrća radimo na tome da ih zamijenimo do svibnja 2021. Postupnim smanjenjem, našim partnerima dajemo priliku procjene zahtjeva, pronalaska odgovarajućih tehnoloških alternativa za uzgoj biljaka i njihove primjene u suradnji s nama. Na taj način manje pesticida dopijeva u okoliš.

Vrednovanje mjera

Na temelju prethodnog iskustva, u sljedećem koraku vrednujemo i testiramo daljnje mjere u nabavi. Dijelovi evaluacijskog procesa su, primjerice:

Dubinska analiza: Za detaljniju analizu vodnih rizika, koristimo indeks vodnog stresa kojeg je za poljoprivredni sektor na nivou država razvio Svjetski institut za resurse (World Resources Institute - WRI). Dodatno koristimo vodne indikatore za specifične proizvode koji se temelje na podacima Mreže vodenog otiska (Water Footprint Network WFN). Kombinacija ova dva pristupa omogućuje procjenu vodnog rizika pojedine zemlje, ovisno o kombinaciji proizvoda specifičnih za zemlju. Rezultati služe kao temelj za klasifikaciju vodnih rizika u lancu opskrbe pojedinog proizvoda. Na taj način stvaramo bazu za mjere pomoću kojih možemo smanjiti vodne rizike.

Postupanje s vodnim rizicima: Za rješavanje vodnih rizika koristimo certifikate poput GlobalG.A.P Springa ili standarda AWS International Water Stewardship. Kako bismo provjerili svoj pristup, u ljeto 2020. započeli smo pilot projekt.

4.1.2 Cvijeće i bilje⁷

Kako bismo potrošnju i zagađenje vode u proizvodnji cvijeća i bilja u našoj ponudi sveli na najmanju moguću mjeru te mogli jamčiti dobru poljoprivrednu praksu, primjerice u obliku učinkovitog navodnjavanja, **od 2020. godine od svih proizvođača tražimo certifikat prema standardu GlobalG.A.P.** U skladu s našim ciljevima u asortimanu voća i povrća, također razvijamo program smanjenja upotrebe pesticida i s našim dobavljačima cvijeća i bilja, koji će nas obvezati na redukciju sredstava za zaštitu. Ta mjera smanjuje rizik od dospijevanja pesticida u okoliš.

4.1.3 Tekstilni proizvodi

Poboljšanje korištenja vode

Kako bismo smanjili potrošnju vode u proizvodnji naših tekstilnih proizvoda, oslanjamo se na standarde Cotton Made in Africa (CMiA), Organic Content Standard, Global Organic Textile Standard (GOTS), Better Cotton Initiative (BCI) ili Fairtrade. Biopamuk troši manje vode, a istodobno i manje gnojiva, nego uobičajeni pamuk⁸. U uzgoju pamuka po standardu CMiA upotrebljava se isključivo kišnica. U usporedbi sa svjetskim prosjekom, štedi se više od 2.100 litara vode po kilogramu pamučnih vlakana⁹. Osim što koristi biopamuk, standard GOTS također procjenjuje i korištenje voda prilikom prerade pamuka u tekstilne proizvode. Na taj način GOTS obvezuje certificirana proizvodna postrojenja na definiranje ciljeva za smanjenje potrošnje vode. Slične kriterije moraju poštovati i proizvodi s certifikatom Fairtrade.

Zbog toga će Lidl **do kraja 2022. godine 100% pamuka nabavljati iz održivih izvora koji ispunjavaju zahtjeve standarda Cotton Made in Africa, Organic Content Standard, Global Organic Textile Standard, Better Cotton Initiative ili Fairtrade.**

Smanjenje zagađenja voda

Lidl se 2014. godine pridružio kampanji Detox koju je pokrenuo Greenpeace¹⁰, kako bi sudjelovao u uklanjanju štetnih kemikalija iz globalnog lanca opskrbe tekstilom. Cilj je u potpunosti ukloniti potencijalno štetne kemikalije, smanjiti zagađenje otpadnih voda nusproduktima proizvodnje i tako smanjiti negativne učinke na ljude i okoliš.

Lidl će opasne kemikalije zamijeniti supstancama prihvatljivijim za okoliš i neškodljivim po ljudsko zdravlje, primjerice pastama za tisak na vodenoj bazi, završnom obradom bez PFC-a ili umjetnom kožom bez dimetilformamida (DMF).

Barem jednom na godinu nezavisni instituti provjeravaju upotrebljavaju li tvornice tekstila i obuće s mokrim procesima potencijalno opasne supstance. Osim te neizravne provjere, nasumično se kontrolira inventar kemikalija i uzimaju uzorci otpadnih voda u relevantnim tvornicama u lancu opskrbe.

Kao i ostatak industrije, Lidl veliki dio svoje ponude neprehrambenih proizvoda nabavlja od samostalnih azijskih proizvođača. Unatoč značajnom napretku i ekonomskom rastu, društveni i ekološki uvjeti u Aziji su različiti. Zbog toga smo poseban naglasak stavili na uvođenje priznatih minimalnih standarda i u tom kontekstu odredili tri glavna cilja:

- Poticanje sigurne upotrebe kemikalija
- Smanjenje korištenja energije, vode i kemikalija
- Ekološki prihvatljivo zbrinjavanje otpada i primjereno upravljanje otpadnim vodama.

Kako bismo ove ciljeve ostvarili zajedno s našim lokalnim dobavljačima, u suradnji s GIZ-om (Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit) proveli smo projekt PURE (Project for Environmental and Resource Efficiency). Više od 400 zaposlenika iz 80 tvornica tekstila u Kini i Bangladešu prošlo je trening o međunarodno priznatim ekološkim standardima i standardima zaštite, a ukupno je na taj način dosegnuto 67.000 tvorničkih radnika. Pritom su u fokusu bili poboljšanje upravljanja otpadnim vodama i uspostavljanje primjerenog sustava upravljanja kemikalijama. To jamči da su grupe kemikalija, navedene u Lidlovom Detox Commitmentu, dugoročno izbačene iz proizvodnje. Projektom PURE se u obuhvaćenim tvornicama potrošnja vode smanjila za oko 5.8 milijuna kubičnih metara¹¹.

Kao član Radne skupine za kožu (Leather Working Group) i Saveza za održive tekstilne proizvode (Alliance for Sustainable Textiles), Lidl se zalaže za smanjenje potrošnje vode i odgovorno korištenje kemikalija u lancu opskrbe tekstilom. Lidl je, također, napravio prve korake prema proizvodima koji se mogu reciklirati - primjerice, s biorazgradivim tekstilnim proizvodima koji su certificirani prema proizvodnom standardu Cradle to Cradle®. Strogi kriteriji, među ostalim, uključuju odgovorno korištenje vode.

I u budućnosti ćemo, u suradnji s našim dobavljačima, poticati razvoj i širenje naših sustava upravljanja okolišem, kemikalijama i otpadom te popisa nepoželjnih štetnih kemikalija.

4.1.4 Sirovine

Na smanjenju vodnih rizika radimo i u okviru nabave sirovina. **Do kraja 2022. godine, primjerice, 50% kave u našoj ponudi imat će certifikat Rainforest Alliance/UTZ, Fairtrade, Fairtrade Sourcing Program ili Organic. Isto tako, 100% proizvoda koji sadržavaju kakao u našim privatnim markama do kraja 2022. godine bit će certificirano prema nekom od tih standarda.** Svi standardi obuhvaćaju različite mjere za zaštitu voda.

Veliki dio naše ponude čajeva već sad je certificiran, a **do kraja 2022. certificirat ćemo 100% zelenog, crnog i rooibos čaja te 50% voćnog i biljnog čaja u našim privatnim markama.** Isto tako, **do kraja 2022. palmino ulje koje koristimo u našim proizvodima**

također će biti certificirano prema standardu RSPO (Roundtable on Sustainable Palm Oil). Zahvaljujući dosljednom određivanju prioriteta u nabavi certificiranih sirovina, Lidl značajno doprinosi zaštiti vodnih resursa¹².

4.1.5 Proizvodi za čišćenje i kozmetika (Near-food)

Plastika se u okolišu uglavnom ne može razgraditi. Zbog toga je veliki problem onečišćenje mikroplastikom iz segmenta kozmetičkih i proizvoda za čišćenje. Od 2015. godine intenzivno se bavimo ovom temom - vjerujemo da je iznimno važno smanjiti zagađenje mikroplastikom iz bilo kojeg izvora. Pobornici smo jedinstvenog europskog zakonodavnog okvira s jasnom definicijom mikroplastike. U dogovoru s našim dobavljačima proizvoda za osobnu njegu i higijenu, obvezali smo se na sljedeće: **u proizvodima za čišćenje i kozmetici vlastite robne marke prestat ćemo koristiti mikroplastiku do početka 2021.**, pod uvjetom da time neće biti narušena svojstva ili sigurnost proizvoda¹³.

Osim primarne mikroplastike, veliku opasnost za vodene resurse predstavlja i sekundarna mikroplastika, koja nastaje mehaničkim trošenjem plastične ambalaže i njezinim nepravilnim odlaganjem. Lidlova Strategija smanjenja upotrebe plastike, koja definira specifične ciljeve za smanjenje upotrebe plastike u ambalažama, radi na rješavanju tog problema. Strategija REset Plastic Grupi Schwarz omogućuje cjelovit međunarodni pristup, podijeljen u pet područja djelovanja: REduce (smanjenje), REdesign (preoblikovanje), REcycle (recikliranje), REMove (uklanjanje) i REsearch (istraživanje). **Do kraja 2025. upotrebljavat ćemo 20% manje plastike u ambalažama proizvoda naših robnih marki, a 100% će ih biti maksimalno prikladno za recikliranje.** Na taj način pomažemo smanjiti količinu otpada i rizika da plastika, neovisno o njezinoj veličini, uključujući mikroplastiku, dospije u okoliš.

4.2 Mjere u našim trgovinama

Potrošnja vode u našim trgovinama, u usporedbi s onom u lancu opskrbe, izrazito je niska. Bez obzira na to, želimo razviti mjere za njezino daljnje smanjenje i u ovom području. Kako bismo pratili potrošnju vode u našim poslovnim procesima i identificirali potencijalne uštede, putem središnjeg sustava u referentnim trgovinama pratimo količine vode koje se troše u svakodnevnom radu. Tako smo otkrili da veliki dio vode koja se potroši u kompaniji, odlazi na čišćenje trgovina. Na temelju tih saznanja, kontinuirano radimo na poboljšanju procesa, a dodatno školujemo i osviještavamo naše zaposlenike o odgovornom korištenju vode kao resursa.

4.3 Nacionalne mjere

U ožujku 2020. donirali smo 200.000 kuna inicijativi Čisto podzemlje u sklopu partnerstva Lidlovog brenda Okusi zavičaja i Hrvatske gorske službe spašavanja. Donirani iznos upotrijebljen je za čišćenje brojnih onečišćenih jama i špilja diljem Hrvatske, s ciljem zaštite okoliša - prvenstveno voda, a pod zajedničkim sloganom „Čuvajmo vode – izvor naše

budućnosti“¹⁴. Do sada je provedeno 7 akcija čišćenja na ukupno 6 lokacija: Mikića jama u Karlovačkoj županiji, Pazinska jama u kanjonu Pazinčice, dva izvora na području Zagorske Mrežnice, Kukor špilja u okolici Makarske te jama u Cetinskom kraju. Očišćena su dva izvora rijeke Zagorske Mrežnice te je provedena akcija čišćenja hidrološki vrlo važnog ponora Pazinčice. HGSS, Čisto podzemlje i Lidl Hrvatska ovom akcijom nastoje podići svijest javnosti o važnosti zaštite okoliša, ponajviše krškog podzemlja koje čuva polovinu zaliha pitke vode u Hrvatskoj i u kojem obitava čak 70 % hrvatskih endemskih životinja.

4.4 Komunikacija

Lidl transparentno komunicira o rezultatima i napretku svojih mjera za smanjenje potrošnje i zagađenja vode. O našim mjerama želimo obavijestiti sve uključene dionike - od proizvođača do kupaca - te im omogućiti da ih prate. Zbog toga ćemo na odabrana pakiranja proizvoda naših privatnih marki uvesti oznaku „Save Water“, kako bismo kupce obavijestili o izazovima povezanim uz korištenje vode te im preporučili što mogu sami učiniti kako bi štedjeli vodu u vlastitom kućanstvu i ostalim područjima života.

5. Izvori

- 1 <https://www.adelphi.de/de/system/files/mediathek/bilder/Umweltatlas%20Lieferkette%20-%20adelphi-Systain.pdf> (stanje: ožujak 2017.)
- 2 <https://a4ws.org>
- 3 Više u Politika poduzetničke dužnosti brige o poštivanju ljudskih prava i zaštiti okoliša u lancu nabave sirovina na: <https://tvrka.lidl.hr/drustveno-odgovorno-poslovanje/sluzbena-stajalista>
- 4 <https://wwf.de/fileadmin/fm-wwf/Publikationen-PDF/WWF-WaterRisk-Studie-EN.pdf> (stanje: listopad 2017.);
<https://wwf.de/fileadmin/fm-wwf/Publikationen-PDF/WWF-Studie-Water-Stewardship-in-Landwirtschaftsstandards.pdf> (stanje: srpanj 2015.)
- 5 https://www.globalgap.org/uk_en/for-producers/globalg.a.p.-add-on/spring/
- 6 Više u Nabava svježeg voća i povrća na: <https://tvrka.lidl.hr/drustveno-odgovorno-poslovanje/sluzbena-stajalista>
- 7 Više GLOBALG.A.P. - Cvijeće i biljke na <https://tvrka.lidl.hr/drustveno-odgovorno-poslovanje/sluzbena-stajalista>
- 8 https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-66981-6_8 (stanje: srpanj 2018.)
- 9 <https://cottonmadeinafrica.org/en/news/cmia-cotton-saves-water-and-greenhouse-gas-emissions/> (stanje: studeni 2014.)
- 10 <https://www.greenpeace.org/international/act/detox/>
- 11 Više na <https://tvrka.lidl.hr/drustveno-odgovorno-poslovanje/lidlovo-detox-obecanje>
- 12 Više informacija u Službenom stajalištu o nabavi sirovina kave, čaja i kaka po principima održivosti poslovanja u privatnoj robnoj marki:
<https://tvrka.lidl.hr/drustveno-odgovorno-poslovanje/sluzbena-stajalista>
- 13 Više informacija u Službenom stajalištu o mikroplastici: <https://tvrka.lidl.hr/drustveno-odgovorno-poslovanje/sluzbena-stajalista>
- 14 Više na <https://okusizavicaja.hr/hgss/>